

“Uitpraten is niet mijn ding”

Ouders en kinderen over oudermediatie in het publieke domein in Vreedzame Wijken in
Utrecht en Groningen

Auteur: Zamira den Boer

Studentnummer: 3713830

Universiteit Utrecht Master Maatschappelijke opvoedingsvraagstukken

Thesisdocent: Marije Kesselring

Tweede beoordelaar: Dr. Chris Baerveldt

Universiteit Utrecht Onderzoeksproject Vreedzame Wijk 2.0

Begeleider: Maartje van Dijken

26 juni 2015

Samenvatting

In dit onderzoek is gekeken naar bevorderende en belemmerende factoren voor oudermediatoren in Vreedzame Wijken om kinderen in een conflictsituatie op straat aan te spreken. De Vreedzame Wijk 2.0 is een programma om democratisch burgerschap te bevorderen en een gedeelde norm rondom opvoeding in de wijk te creëren. Ouders kunnen een mediatietraining volgen waarin vaardigheden worden geleerd om kinderen op straat ‘Vreedzaam’ aan te spreken. Uit eerder onderzoek blijkt dit aanspreken in Utrecht nauwelijks te gebeuren. In dit onderzoek zijn ook ouders uit Vreedzame Wijken in Groningen onderzocht. Oudermediatoren (n=6) is gevraagd welke factoren volgens hen een rol spelen in het aanspreken van kinderen in een conflictsituatie op straat. Tevens zijn kinderen (n=20) geïnterviewd en is een transcript van een focusgroep met oudermediatoren gebruikt om meer inzicht te krijgen in hun ervaringen met en opvattingen over mediatie op straat. De belangrijkste conclusies zijn dat kinderen aangeven nog nooit oudermediatie op straat te hebben meegemaakt en zij er negatief tegenover zouden staan. Ouders geven aan wel te mediëren op straat, maar het in sommige gevallen niet te durven vanwege verwachte negatieve reacties van ouders en kinderen, omdat mediatie volgens hen vaak als bemoeienis wordt gezien. Toekomstig onderzoek is nodig om de rol van ouders en oudermediatie in een straatcultuur te bepalen.

Kernwoorden:

Mediatie, Vreedzame Wijk, conflictoplossing, straatcultuur, collective efficacy

Abstract

In the current study, barriers and stimulating factors for parent mediators in Peaceable Neighborhoods to help children solve conflicts on the street have been studied. The Peaceable Neighborhood 2.0 is a program to encourage democratic citizenship and to create a shared norm around childrearing in the neighborhood. Parents can attend a training in which they are taught skills to approach children on the street in a ‘Peaceable’ way. From earlier studies it appears that parent mediation barely happens in Utrecht. In this study, parents from Peaceable Neighborhoods in Groningen have also been studied. Parent mediators (n=6) have been asked what factors – in their view – contribute in approaching children in a conflict situation on the street. Children (n=20) have also been interviewed and a transcript of a focus group with parent mediators has been used to gain more insight in their experiences with and opinions about parent mediation on the street. The most important conclusions are that children indicate they have never seen parent mediation in the street and would have negative feelings about it. Parents mention they mediate on the street, but not always, because of expected negative reactions of parents and children. They say these negative reactions stem from the belief of mediating as interference. Future research is needed to determine the role of parents and parent mediation in the street culture.

Keywords:

Mediation, Peaceable Neighborhood, conflict solving, street culture, collective efficacy

Eind vorige eeuw kreeg de CED-groep, een centrum voor educatieve dienstverlening, een toenemende vraag naar advies rondom orde- en gedragsproblematiek op scholen in de randstad. Vanwege uit de hand lopende ordeproblematiek was het voor voornamelijk scholen in achterstandswijken moeilijk om personeel te vinden en te behouden in de hogere groepen. Leerkrachten hadden klachten over te mondige en agressieve leerlingen met te weinig respect voor het gezag in de klas en de school. Naar aanleiding hiervan ontstonden in Nederland vanaf 1998 naar Amerikaans voorbeeld ‘Vreedzame Scholen’ (CED-groep, z.d.). Vijf waarden staan op deze scholen centraal:

- op een positieve en zorgzame manier met elkaar omgaan
- op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen
- constructief conflicten oplossen
- verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en de gemeenschap
- open staan voor verschillen tussen mensen (CED-groep, z.d.).

Volgens leerkrachten leidde het programma De Vreedzame School tot positieve resultaten: volgens hen gedragen leerlingen zich rustiger en verantwoordelijker, gaan ze respectvoller met elkaar om, houden ze zich beter aan afspraken, hebben ze minder conflicten, verwoorden ze zaken beter en laten ze zich beter aanspreken door leerkrachten van jongere groepen. (CED-groep, z.d.). Professionals die in de wijk met kinderen in georganiseerde vrijetijdsbesteding werkten, hoorden van deze successen en gaven aan in hun werkwijze aan te willen sluiten bij de uitgangspunten van De Vreedzame School. Zo werd het programma uitgebreid tot een wijkbrede aanpak: De Vreedzame Wijk. Kinderopvang-medewerkers, sportinstructeurs en andere professionals die met kinderen in de georganiseerde vrijetijdsbesteding werkten, werden geïnformeerd over en getraind in de principes van De Vreedzame School. Op deze manier konden ze aansluiten bij de werkwijze van de school met als doel verschillende pedagogische contexten voor kinderen meer op elkaar te laten aansluiten. Zo werden kinderen zowel op school als in de georganiseerde vrijetijdsbesteding op dezelfde manier aangesproken op ongewenst gedrag en golden in beide contexten dezelfde regels en afspraken.

Uit onderzoek naar De Vreedzame Wijk bleken kinderen zowel op school als in de georganiseerde vrijetijdsbesteding de geleerde Vreedzame vaardigheden toe te passen. Op straat pasten de kinderen zich echter aan kinderen van niet-Vreedzame Scholen aan (Horjus, Van Dijken en De Winter, 2012). Daarnaast bleken ouders en andere buurtbewoners

nauwelijks betrokken bij De Vreedzame Wijk. Horjus, Van Dijken en De Winter (2012) concludeerden naar aanleiding van hun evaluatieonderzoek naar De Vreedzame Wijk dat *“verdere betrokkenheid en borging onder ouders en niet-professionele organisaties gewenst”* is, om *“het eigenaarschap bij de positieve ontwikkeling van De Vreedzame Wijk breder onder de bevolking te verspreiden, om het programma minder kwetsbaar te maken voor een terugtrekkende overheid en om de waarschijnlijkheid te vergroten dat De Vreedzame wijk invloed krijgt op het publieke domein”*. Dit leidde in 2013 tot een uitbreiding van De Vreedzame Wijk: ‘De Vreedzame Wijk 2.0’ (VW2.0). VW 2.0 is een uitbreiding van De Vreedzame Wijk (1.0) waarin de focus naast het ontlocken van ‘vreedzaam’ gedrag onder kinderen, ook lag op *“het doen verminderen van handelingsverlegenheid van opvoeders, en het versterken van de sociale netwerken in de wijk”* (Verhoeff, De Winter, Van Dijken & Pauw, 2015).

In VW 2.0 worden ouders gestimuleerd verantwoordelijkheid te nemen voor het pedagogisch klimaat in de wijk. Een voorbeeld van het nemen van deze verantwoordelijkheid is het op straat aanspreken van kinderen op ongewenst gedrag. Om dit te bevorderen worden in Vreedzame Wijken oudermediatietrainingen aangeboden om vaardigheden aan te leren die nodig zijn voor het aanspreken van kinderen.

Uit onderzoek blijkt dat ouders in Vreedzame Wijken in Utrecht kinderen en jongeren op straat echter niet of nauwelijks aanspreken (Verhoeff, De Winter, Van Dijken & Pauw, 2015). Geïnterviewde vaders geven aan bang te zijn voor wraak van boze buurtbewoners. Deze vaders zien ‘de straat’ als het domein van de kinderen en spreken voornamelijk jonge kinderen aan, omdat ze niet goed weten hoe ze oudere kinderen moeten aanspreken. Deze vaders hadden geen mediatietraining gevolgd. Moeders die geïnterviewd zijn en die een oudermediatietraining hebben gevolgd en de vaardigheden dus wel geleerd hebben, lijken kinderen op straat niet aan te *durven* spreken. Ze geven aan bang te zijn voor de reactie van het kind of van zijn/haar ouders. Net als vaders geven ook moeders aan dat zij vooral de jonge kinderen die ze kennen, aanspreken. Op het schoolplein is het aanspreken van kinderen volgens geïnterviewde moeders een taak van de school (Verhoeff, De Winter, Van Dijken & Pauw, 2015).

Sinds 2013 is VW 2.0 ook in de wijken Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk en Lewenborg in Groningen ingevoerd. Zeven ouders hebben in 2015 de eerste oudermediatietraining (twee bijeenkomsten) gevolgd. Er is nog niet onderzocht in hoeverre de ouders de aangeboden vaardigheden uit deze training toepassen. Daarom zal in dit onderzoek in kaart gebracht worden in welke mate ouders die de mediatietraining in Groningen hebben gevolgd kinderen

en jongeren op straat op ongewenst gedrag aanspreken. Dit zal ook in de wijk Overvecht in Utrecht onderzocht worden. Tevens zullen er in Groningen en Utrecht kinderen geïnterviewd worden waarbij hun opvattingen over oudermediatie onderzocht zullen worden. Doel is om de invulling van de oudermediatietraining te verbeteren en meer inzicht te bieden in de rol die ouders op straat kunnen spelen. De hoofdvraag in dit onderzoek is: *Wat zijn belemmerende en bevorderende factoren voor ouders in de wijken Lewenborg, Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk in Groningen en Overvecht in Utrecht die een oudermediatietraining hebben gevolgd, om kinderen op straat aan te spreken op ongewenst gedrag?* Middels de volgende deelvragen zal antwoord gegeven worden op deze vraag:

- *Welke factoren spelen volgens ouders een rol bij aan het aanspreken van kinderen op straat?*
- *Wat zijn de ervaringen en opvattingen van kinderen omtrent oudermediatie op straat?*

Theoretisch kader

Hieronder zal besproken worden wat de aanleiding is geweest om Vreedzame Wijken op te zetten. Een van de gedeelde kenmerken van Vreedzame Wijken die invloed kunnen hebben op oudermediatie op straat is de vaak aanwezige straatcultuur, dit concept zal kort toegelicht worden. Vervolgens wordt het belang van oudermediatie op straat besproken en tot slot zullen aan de hand van de theorie van gepland gedrag (Ajzen, 1991) factoren besproken worden die mede bijdragen aan het wel of niet aanspreken van kinderen door ouders op straat.

Aanleiding tot het opzetten van Vreedzame Wijken

De Vreedzame Wijk vloeit voort uit de eerder genoemde successen op Vreedzame Scholen, maar is daarnaast ook ontstaan naar aanleiding van maatschappelijke ontwikkelingen. Een van die ontwikkelingen is de toenemende mate van het gebruik van professionele hulpverlening in Nederland (Hermanns, 2009). Een mogelijke verklaring hiervoor kan gezocht worden in de afgenomen sociale inbedding van Nederlandse gezinnen (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) en Raad voor de Volksgezondheid en Zorg (RVZ), 2009). De RMO en RVZ noemen in hun rapport verschillende oorzaken voor deze twee ontwikkelingen waaronder a) individualisering, b) het wegvallen van opvoedondersteuning door familie, vrienden en burens en c) de toegenomen mobilisatie: mensen verhuizen sneller en families komen hierdoor bijvoorbeeld verder uit elkaar te wonen (RMO/RVZ, 2009). Daarnaast is het aantal mensen dat actief betrokken is bij instituten die van oorsprong een opvoedende taak hebben, zoals kerken, sinds de vorige eeuw steeds verder afgenomen (Centraal Bureau voor

de Statistiek (CBS), 2014). Daarmee lijkt voor veel ouders ook een stuk opvoedondersteuning en sociale steun weggevallen en opvoeding steeds meer een individuele zaak te worden: de opvoedende taak van familie, vrienden en burens is steeds meer komen te vervallen. Uit onderzoek van bijvoorbeeld Benson, Leffert, Scales en Blyth (1998) blijkt echter dat voor kinderen en jongeren steun vanuit de sociale omgeving juist bijdraagt aan een gezonde en positieve ontwikkeling. Er zijn meerdere soorten steun te onderscheiden: emotionele steun (medeleven uiten), instrumentele steun (het voorzien in materialen, vervoer of fysieke hulp), informationele steun (het geven van nuttige informatie of instructie) (Moritsugu, Vera, Wong en Grover Duffy, 2014) en normatieve steun (gedragsnormen creëren en *modeling*) (Kesselring, De Winter, Horjus, en van Yperen, 2012). Kinderen die naast hun ouders andere volwassenen in hun omgeving hebben die hen extra of vervangende steun bieden, bijvoorbeeld door het aanleren van normen en waarden, vinden betere banen, sluiten zich minder vaak aan bij een ‘gang’ en tonen minder probleemgedrag zoals schooluitval en delinquentie (zie bijvoorbeeld Benson, Leffert, Scales en Blyth, 1998; Ferguson, in: Fisher en Gruescu, 2011). Daarnaast blijken ondersteunende relaties met leeftijdgenoten, burens en ondersteunende volwassenen een sleutelfactor te zijn in het vertonen van veerkracht onder moeilijke omstandigheden (Action for Children, in: Fisher en Gruescu, 2011). Naast deze directe positieve effecten op kinderen, hebben zij ook indirect baat bij informele steun aan hun ouders. Zo blijkt uit onderzoek van Lyons, Henly en Schuerman (2005) dat moeders die hun kind mishandelden en informele steun kregen, een afname in stress en depressie lieten zien en een toename in positief opvoedgedrag. Daarnaast kan steun vanuit het netwerk voor ouders bijdragen aan het tonen van warmte en responsiviteit naar hun kinderen toe (Marshall, Noonan, McCartney, Marx en Keefe, 2001).

Het doel van toename in sociale steun onder bewoners binnen Vreedzame Wijken hangt nauw samen met sociaal kapitaal. Ondanks dat er nog geen eenduidige definitie van dit concept is, kan de kern worden samengevat als: relaties doen ertoe (Field, 2008). Waar fysiek kapitaal om zichtbare materialen gaat en menselijk kapitaal om vaardigheden en kennis, kunnen door sociaal kapitaal dingen bereikt worden die individuen zelf niet of enkel met veel moeite hadden kunnen bereiken (Coleman, 1988). Een voorbeeld binnen VW 2.0 is het gezamenlijke initiatief van moeders om pleinwacht door ouders te laten verzorgen, zodat er extra toezicht op de kinderen is tijdens pauzes en hulp bij het oplossen van conflicten.

VW 2.0 zet in op de eerder genoemde twee ontwikkelingen van afgenomen sociale inbedding en de toename in het gebruik van professionele hulpverlening door familie, vrienden en burens weer meer de rol van ondersteuning in de opvoeding te laten vervullen. Een

van de aspecten hiervan binnen VW 2.0 is het aanspreken van kinderen op straat op ongewenst gedrag door buurtbewoners. In de afweging wel of niet aan te spreken, lijken meerdere aspecten een rol te spelen, waaronder publieke familiariteit (Blokland, 2008). Publieke familiariteit gaat over het elkaar regelmatig tegenkomen in de buurt en elkaar herkennen (Blokland en Nast, 2014). Als bewoners elkaar herkennen kunnen zij elkaar plaatsen en voelen ze zich bekend met hun buurt en medebewoners. Dit verlaagt de drempel om hen aan te spreken op ongewenste gedragingen. Naast publieke familiariteit speelt onderling vertrouwen onder buurtbewoners tevens een rol voor het uitoefenen van sociale controle (Blokland, 2008; Sampson, Raudenbush en Earls, 1997).

Gat of ‘mismatch’ tussen verschillende pedagogische contexten

Naast informele steun vanuit de omgeving, is het voor een gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren ook belangrijk dat de verschillende pedagogische contexten waarin zij opgroeien, op elkaar aansluiten (Scales, in: Benson, Leffert, Scales & Blyth, 1998). Voor kinderen die opgroeien in een straatcultuur komen de normen, manieren en regels in verschillende contexten echter niet overeen (Anderson, 1994), het gat tussen hun verschillende opvoedcontexten is soms erg groot. El Hadioui (2010) beschrijft de straatcultuur als etnisch overstijgend en hard tegenover mensen die buiten de pas lopen, zwak zijn of niet voor zichzelf kunnen opkomen. Er is een oververtegenwoordiging van sociale en emotionele problematiek en er is geen controle door officiële instanties en ouders. Een van de meest zichtbare aspecten van een straatcultuur is de straattaal, die als het ware een ‘vertolking van het straatleven’ is (El Hadioui, 2010, p 15).

Vier waarden die centraal staan in de straatcultuur zijn weerbaarheid, onkwetsbaarheid, waakzaamheid en succes uitstralen. Het gaat vaak om jongeren die opgroeien in stedelijke volkswijken, die deze waarden van jongs af aan vanuit huis meekrijgen. De straatcultuur is voor hen een primaire socialisatie (El Hadioui, 2010). Een groter aantal jongeren krijgt de straatcultuur echter als secundaire socialisatie mee. Deze jongeren kunnen makkelijker switchen tussen de zogenaamde ‘*decent culture*’ en straatcultuur (Anderson, 1999). Voor hen is het gedragen naar de waarden van de straatcultuur meer een tijdelijke bevestiging, zij zien bijvoorbeeld wel het belang in van het behalen van een diploma (El Hadioui, 2010). Ook Anderson (1999) geeft aan dat er verschillende patronen zijn in de opvattingen onder jongeren die opgroeien in een straatcultuur. Dit hangt volgens hem samen met opvoeding, buurtkenmerken en leeftijdgenoten.

De waarden van een straatcultuur zijn tegenovergesteld aan die van de feminiene schoolcultuur, waar ABN gesproken wordt en de nadruk op zelfstandig werken, zelfontplooiing, zelfexpressie en zelfreflectie ligt. Ook tussen de school- en thuiscultuur kan er sprake van een mismatch zijn. Bijvoorbeeld wanneer een kind opgroeit in een gezin met traditionele waarden als seksescheiding, tegenover de schoolcultuur waarin seksegelijkheid gepromoot wordt. Ten slotte kunnen de thuis- en straatcultuur eveneens tegenstrijdige opvattingen doorgeven aan de kinderen en jongeren. Vergeleken met de thuiscultuur kan de straatcultuur agressief en respectloos overkomen (El Hadioui, 2010).

De mismatch tussen de verschillende pedagogische omgevingen waar een kind in opgroeit, kan negatieve gevolgen hebben voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Zo kan het een positieve identiteitsontwikkeling verstoren (Bzitmi, in: El Hadioui, 2010).

Binnen VW 2.0 is een van de doelen het bereiken van overeenstemming tussen de verschillende culturen, om de ontwikkeling van jeugdigen positief te beïnvloeden. Waar El Hadioui (2010) spreekt over de drie domeinen straat, thuis en school, is VW 2.0 ook ingevoerd in de georganiseerde vrijetijdsbesteding. In al deze domeinen wordt gewerkt aan overeenstemming tussen normen, waarden, verwachtingen en regels.

Het creëren van een veilige wijk

Naast straattaal en de waarden van het opkomen voor jezelf, kenmerkt een straatcultuur zich door agressie als geaccepteerd machtsmiddel. Onder andere door het gebrek aan toezicht binnen een straatcultuur is geweld steeds meer geaccepteerd geraakt als middel om ‘sociale status te reguleren en toekomstige aanvallen (*predation*) op straat te ontmoedigen’ (Moule, Burt, Stewart en Simons, 2015, p 343). Uit onderzoek blijkt dat agressie en geweld in een wijk verminderd kunnen worden door *collective efficacy* (zie bijvoorbeeld: Sampson, Raudenbush en Earls, 1997; Ahern en collega’s, 2013). Met *collective efficacy* wordt bedoeld: de sociale cohesie onder bewoners gecombineerd met hun bereidheid te interveniëren voor het algemeen welzijn. Een aspect van sociale cohesie is sociale controle: de capaciteit van een groep om haar leden te reguleren volgens gewenste principes. De oudermediatie waar dit onderzoek zich op richt, valt te scharen onder sociale controle. *Collective efficacy* omvat twee processen waardoor agressie en geweld in de wijk verminderd kunnen worden: (a) informele sociale controle, wat direct antisociaal gedrag in de wijk kan doen verminderen en (b) sociale cohesie onder buurtbewoners, die steun aan ouders kan vermeerderen en positief opvoedgedrag kan bevorderen (Odgers en collega’s, 2009). Voorbeelden van sociale controle zijn het toezicht houden op een groep spelende kinderen en het aanspreken van hangjongeren als zij ongewenst

gedrag vertonen (Sampson, Raudenbush en Earls, 1997). Gerelateerd aan sociale controle is ‘*intergenerational closure*’ (Coleman, in: Dika en Singh, 2002): het als ouder kennen van de ouders van de vrienden van hun kinderen. Als dit het geval is, kunnen ouders volgens Coleman (1990) “de acties van hun kind in andere omstandigheden observeren, met andere ouders over hun kind praten en (samen met de andere ouders) normen vaststellen” (Sampson, Morenoff en Earls, 1999, p. 635). Deze closure geeft volgens Sandefur en Laumann (1998) “kinderen sociale steun, voorziet ouders in informatie en vergemakkelijkt controle” (Sampson, Morenoff en Earls, 1999, p.635).

Om in een wijk een positieve omgeving voor kinderen en jongeren te creëren, is het van belang dat dit onder bewoners een gezamenlijk doel en een gezamenlijke verantwoordelijkheid is (Benson, Leffert, Scales & Blyth, 1998). Binnen Vreedzame Wijken worden daarom cursussen en trainingen gehouden om dit verantwoordelijkheidsgevoel en de mate van sociale controle onder bewoners te vergroten. Opvoeders uit verschillende contexten kunnen verschillende normen en waarden hebben, maar in elke community delen mensen ondanks deze verschillen, toch een gezamenlijk idee van wat goed is (Benson, Leffert, Scales & Blyth, 1998). Als deze gemeenschappelijke kern benoemd wordt, een naam krijgt door veilige communicatie binnen de community, zijn mensen mogelijk bereid om zich in te zetten voor het uitdragen van de gedeelde normen en waarden naar de kinderen en jongeren toe. Als er niet gesproken wordt over deze gedeelde kern en men inconsistent handelt, is de kans groot dat de betrokkenheid onder bewoners laag is (Benson, Leffert, Scales & Blyth, 1998). Daarnaast lijken bewoners alleen bereid om te interveniëren als er sprake is van wederzijds vertrouwen en onderlinge solidariteit (Sampson, Raudenbush en Earls, 1997), daarom wordt in VW 2.0 gewerkt aan het vergroten van deze twee.

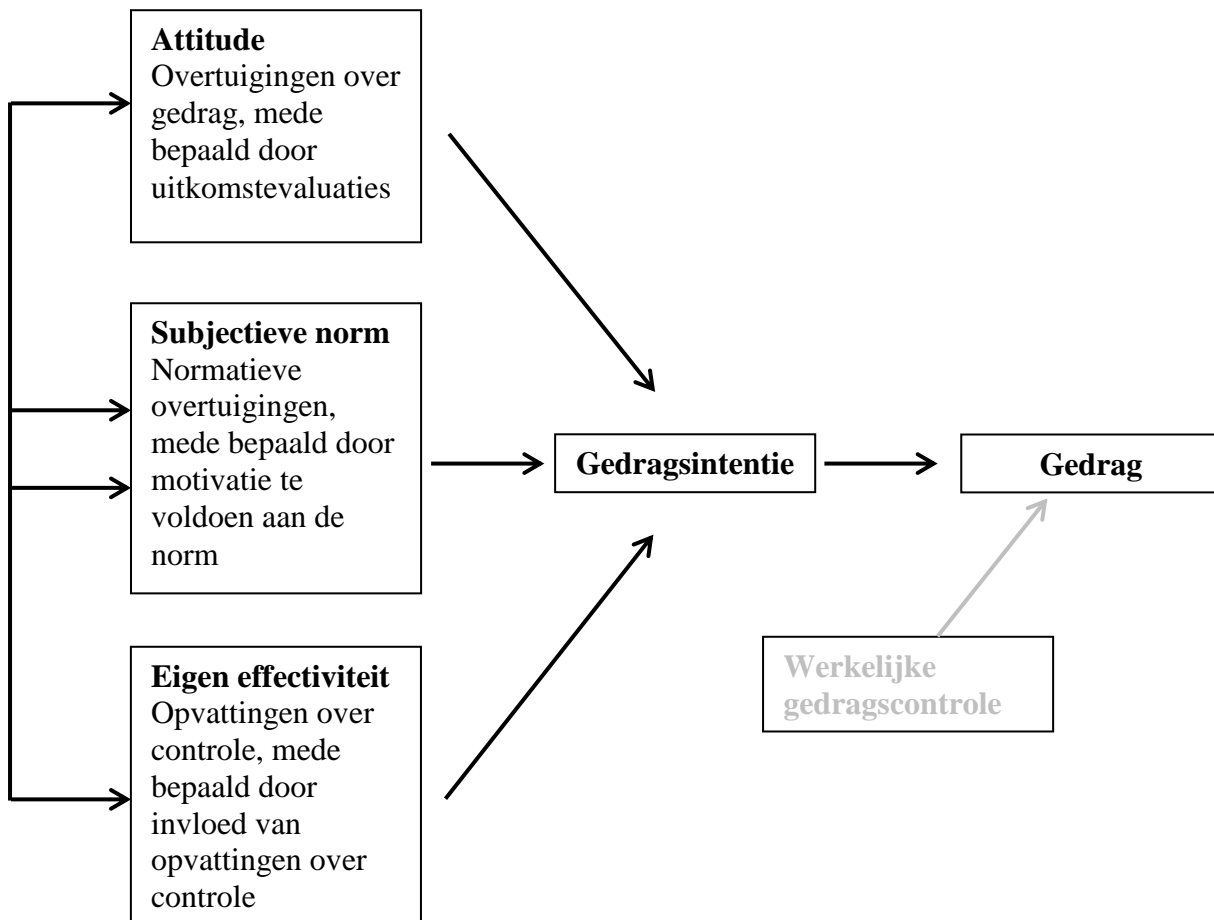
Een van de redenen waarom in VW 2.0 gewerkt wordt aan het vergroten van de sociale controle, is de samenhang met het welzijn van kinderen. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar de relatie tussen sociale controle en de uitkomsten voor de gezondheid van kinderen, maar uit het onderzoek van bijvoorbeeld Drukker, Luka, Kaplan, McKenzie en Van Os (2005) naar de invloed van collective efficacy op de gezondheid van kinderen, blijkt dat lagere niveaus van sociaal kapitaal en hogere niveaus van socio-economische achterstand gerelateerd waren aan lagere niveaus van waargenomen gezondheid.

Beïnvloedende factoren bij het aanspreken op gedrag

Het aanspreken van kinderen op straat hangt samen met publieke familiariteit, verantwoordelijkheidsgevoel en sociale cohesie en kan verder verklaard worden vanuit de

theorie van gepland gedrag (Ajzen, 1991). Vanuit deze theorie kan verklaard worden waarom mensen bepaald gedrag al dan niet vertonen. Figuur 1 geeft de theorie van gepland gedrag weer in schematische weergave.

Figuur 1 *Theorie van gepland gedrag*



De theorie van gepland gedrag gaat uit van drie onafhankelijke determinanten van intentie (en dus drie medevoorspellers voor gedrag):

- De attitude tegenover het gedrag; de mate waarin een persoon gedrag als gunstig of ongunstig beoordeelt.
- Subjectieve norm; de druk die iemand ervaart om gedrag wel of niet uit te voeren.
- Eigen effectiviteit, wat verwijst naar of iemand denkt dat het moeilijk of gemakkelijk is om een bepaalde gedraging uit te voeren. Eerdere ervaringen en verwachte belemmeringen en obstakels spelen hierbij een belangrijke rol.

Een centrale factor in de theorie is de *intentie* van iemand om een bepaalde gedraging uit te

voeren. Intentie kan worden omschreven als de motivationele factoren die gedrag beïnvloeden; indicaties van hoe hard iemand wil proberen en hoeveel moeite en inspanning iemand van plan is te doen om de gedraging uit te voeren. Over het algemeen geldt: hoe sterker de intentie om een bepaalde gedraging uit te voeren, hoe groter de kans dat de gedraging daadwerkelijk wordt uitgevoerd. De intentie voor een bepaalde gedraging kan alleen omgezet worden in daadwerkelijk gedrag als de persoon kan beslissen om de gedraging wel of niet uit te voeren. In het model heet dit *waargenomen (perceived)* gedragscontrole. Er zijn gedragingen die zo ontstaan, maar de meeste zijn ook nog afhankelijk van onder andere de beschikbaarheid van vereiste mogelijkheden en middelen (tijd, geld, vaardigheden, samenwerking met anderen). Deze factoren representeren de *werkelijke* controle van iemand over zijn gedrag. Deze component is ter verduidelijking in Figuur 1 toegevoegd.

Over het algemeen geldt: hoe gunstiger de attitude en subjectieve norm rondom een gedraging, en hoe groter de waargenomen controle over het gedrag, des te sterker iemands intentie om de gedraging uit te voeren. Daarom wordt in de training ingezet op alle drie de componenten van het model en niet enkel op bijvoorbeeld attitude of sociale norm.

De opvattingen van een persoon op deze drie niveaus dragen bij aan de verklaring waarom de ene persoon een bepaalde gedraging uitvoert en een andere persoon een andere werkwijze kiest. In het geval van VW 2.0 kan dit model bijdragen aan de verklaring waarom ouders en buurtbewoners kinderen in een conflictsituatie op straat wel of niet aanspreken.

Methode

Om te onderzoeken in welke mate de aangeboden vaardigheden uit de mediatietraining door oudermediatoren worden toegepast, zijn ouders en kinderen geïnterviewd. Er is gekozen om de ouders individueel te interviewen. Zo kon er bij onduidelijkheid, ook vanwege mogelijke taalachterstand, goed doorggevraagd en om verduidelijking gevraagd worden.

Met de kinderen zijn focusgroepen gehouden, omdat op straat kinderen vaak samen of in een groep zijn. Freeman (2006) geeft een ideale groeps grootte voor focusgroepen tussen zes en twaalf personen aan. In Groningen en Utrecht zijn twee focusgroepen met elk zes kinderen uit groep 7/8 gehouden. Er werd verwacht dat de groepsdynamiek waar dan sprake van is, in een focusgroep waarschijnlijk weer terug te zien zou zijn. Dit kon goed gebruikt worden bij vragen over wat er gebeurt als ze op straat aangesproken worden op hun gedrag en wat ze daarvan vinden. De groepsdynamiek kon tegelijkertijd als belemmerend worden ervaren voor kinderen om hun mening te geven, in verband met bijvoorbeeld groepsdruk. Het verminderen van de groepsdruk in een focusgroep, of de invloed ervan op de antwoorden is

erg moeilijk. De groepsdruk kan echter ook waardevol zijn om het denken van de kinderen uit te dagen en conflicterende meningen op te merken (Unicef, z.d.). Er is in eerste instantie een focusgroep met kinderen uit groep 4 in Groningen gehouden, maar een gebrek aan concentratie onder de kinderen leidde ertoe dat er weinig tot geen bruikbare informatie verzameld kon worden. Er is vervolgens gekozen om kinderen uit groep 4 en 5 in tweetallen te interviewen, omdat verwacht werd dat dit beter zou aansluiten bij de spanningsboog van kinderen van deze leeftijd. In Groningen en Utrecht zijn vier tweetallen elk tien minuten geïnterviewd.

Naast de interviews is er een transcript van een focusgroep met oudermediatoren (moeders) in de (Vreedzame) wijk Kanaleneiland in Utrecht gecodeerd, om meer inzicht te krijgen in belemmerende en bevorderende factoren voor hen om kinderen op straat aan te spreken. Dit transcript is net als de interviews met ouders gecodeerd aan de hand van het ASE-model en overige relevante codes die niet aan de factoren van het model te koppelen zijn. Deze focusgroep is geleid door Moderator 2 (M2), de ouder- en kinderinterviews zijn geleid door Moderator 1 (M1). In tabel 1 staat een overzicht van de dataverzamelingmethoden.

Tabel 1 *Overzicht dataverzameling per stad*

Groningen	Utrecht
Individuele interviews met één vader en één moeder	Individuele interviews met vier moeders
Focusgroep met zes kinderen uit groep 7/8	Focusgroep met zes kinderen uit groep 7/8
Vier interviews met tweetallen uit groep 5	Vier interviews met tweetallen uit groep 4 Transcript focusgroep met vier moeders in Kanaleneiland Utrecht

Interviews met ouders

In totaal zijn tien interviews bij ouders afgenomen. De leeftijd van de geïnterviewde ouders lag tussen de 31 en 52 jaar. Ze hadden minimaal twee en maximaal vier kinderen, in de leeftijd 3 tot en met 22 jaar oud. Van de moeders die de focusgroep hebben bijgewoond is de leeftijd niet bekend, zij hadden kinderen in groep 1 tot en met groep 6.

Groningen

Via een coördinator van De Vreedzame Wijk zijn contactgegevens van de zeven ouders die de

oudermediatietraining in Groningen hebben gevolgd verkregen. Zij zijn via e-mail benaderd met een uitnodiging voor een interview. In de e-mail stond vermeld dat de anonimiteit van de ouders gewaarborgd wordt. Zes ouders hebben gereageerd (één man, vijf vrouwen) en met twee van hen zijn individuele semigestructureerde interviews gehouden op de Vreedzame basisschool waar hun kinderen naar toe gaan. Vier deelnemers gaven aan geen tijd te hebben voor een persoonlijk interview maar de vragen via e-mail te willen beantwoorden. Eén van hen heeft daadwerkelijk de vragenlijst per e-mail geretourneerd, maar de antwoorden waren te summier om te gebruiken.

Utrecht Overvecht

Via een andere coördinator van De Vreedzame Wijk zijn de contactgegevens van voorzitters van een ouderstuurgroep in Utrecht Overvecht verkregen. Via hen zijn de contactgegevens van de overige leden van de groep verkregen. Per e-mail, waarin vermeld stond dat de anonimiteit van de ouders gewaarborgd wordt, zijn totaal zes moeders gevraagd om een interview te geven, vier van hen hebben aangegeven dat ze mee wilden werken aan een interview. Ook met hen zijn semigestructureerde interviews gehouden op de Vreedzame school waar hun kinderen naar toe gaan. Via een onderzoeker binnen VW 2.0 is het transcript van de focusgroep met moeders in Kanaleneiland verkregen.

De onderwerpen die zijn besproken, zijn gestructureerd aan de hand van de componenten van het ASE-model (Ajzen, 1991):

- Attitude, bijvoorbeeld: *‘vindt u het een rol van ouders en buurtbewoners om kinderen aan te spreken?’*
- Sociale Norm, bijvoorbeeld: *‘Als u kinderen op school of straat aanspreekt op ongewenst gedrag, (hoe) reageren andere ouders dan?’*
- Eigen Effectiviteit, bijvoorbeeld: *‘Voelt u zich competent genoeg om kinderen/ jongeren aan te spreken?’*

Tevens is publieke familiariteit (Blokland, 2008) verwerkt in de interviewvragen, door in te gaan op de rol van het kennen van de (ouders van) kinderen die mediators wel of niet zouden aanspreken (*‘Zijn er kinderen die u makkelijker aanspreekt dan andere kinderen? Speelt het kennen van het kind en/of zijn/haar ouders hierin mee?’*). Het complete interviewschema staat vermeld in bijlage 1.

Focusgroepen en interviews met kinderen

Kinderen uit groep 4, 5, 7 en 8 zijn via de leerkracht gevraagd mee te doen aan een focusgroep of interview. De leerkrachten hebben zelf kinderen geselecteerd, behalve in groep 5 in Groningen. De leerkracht heeft daar de eerste twee kinderen gekozen, die kinderen mochten vervolgens twee kinderen kiezen enzovoorts. Bij het selecteren van de kinderen is geprobeerd een evenredige verhouding tussen jongens en meisjes aan te houden. Van de kinderen is de leeftijd niet bekend, maar gezien de groepen waar zij in zitten, wordt er vanuit gegaan dat zij minimaal 6 jaar en maximaal 13 jaar oud zijn. Het aantal jongens en meisjes was evenredig verdeeld. Moeders uit Vreedzame Wijken in Utrecht hebben eerder aangegeven dat ze het makkelijker vinden om jonge kinderen op straat aan te spreken dan oudere kinderen. Daarom is er gekozen om zowel jongere (groep 4 en 5) als oudere kinderen (groep 7 en 8) te interviewen, om de resultaten onderling te kunnen vergelijken. Aan de hand van een interviewschema is een semigestructureerd interview gehouden waarin onder andere gesproken is over conflicten op straat, of ouders of buurtbewoners daarbij optreden, wat de kinderen daarvan vinden, wat kinderen van oudermediatie op straat zouden vinden en of ze liever zelf een conflict oplossen of met hulp van een volwassene.

Analyse

De verzamelde data uit de interviews is met behulp van geluidsopnamen getranscribeerd, in QSR NVivo 10 Software voor Windows gecodeerd en tot slot geanalyseerd. Eerst is er open gecodeerd (Boeije, 2012), waarbij relevante van niet relevante data is onderscheiden en een eerste lijst met codes is opgesteld. Hierbij zijn voor de ouderinterviews en focusgroep alvast de codes Attitude, Sociale Norm en Eigen effectiviteit uit het ASE-model gebruikt. Vervolgens is er axiaal gecodeerd (Boeije, 2012), waarbij codes zijn aangepast, dubbele codes zijn samengevoegd en hoofdcategorieën zijn toegevoegd. Vervolgens is voor alle transcripten nagegaan of de codes die waren toegewezen nog steeds correct waren en zijn deze indien het nodig was opnieuw gecategoriseerd. Tot slot is er selectief gecodeerd (Boeije, 2012), waarbij er is gekeken naar relaties tussen de categorieën en de belangrijkste antwoorden van respondenten om de onderzoeksvraag te beantwoorden.

Resultaten

In deze paragraaf worden eerst de resultaten uit de ouderinterviews en de focusgroep besproken (geordend volgens de onderdelen van het ASE-model, gevolgd door de resultaten uit de kinderinterviews (geordend volgens de meest belangrijke categorieën uit een opgestelde

codeboom). Vervolgens worden de resultaten van de ouder- en kinderinterviews en de focusgroep met elkaar vergeleken. In de citaten verwijst R1 tot en met R10 naar de geïnterviewde ouders, FR1 tot en met FR4 naar de moeders uit de focusgroep en M1 en M2 respectievelijk naar beide moderatoren.

Resultaten uit interviews met oudermediatoren

Attitude

Volgens de geïnterviewde ouders verschilt de attitude omtrent het aanspreken van kinderen op straat tussen alle ouders in de wijken waar zij wonen sterk. Geïnterviewde ouders in Groningen en Utrecht gaven aan zich verantwoordelijk te voelen voor het aanspreken van kinderen die een conflict hebben op straat en een aantal was van mening dat ouders kinderen horen aan te spreken als ze denken dat de kinderen dit niet zelf kunnen. Zo zei de vader: “*maar ja goed dan denk ik: als ouder hoor je dat te doen en zeker tegenover andermans kinderen.*” In Kanaleneiland zijn er gedurende een bepaalde periode buurtvaders ingezet. Deze vaders brachten onder andere kinderen die ’s avonds nog op straat waren naar huis. Een moeder in de focusgroep reageerde hierop: FR2: “*Schandalig eigenlijk*

M2: Waarom vind jij dat schandalig?

FR2: Ik vind het schandalig dat je hiervoor buurtvaders zou moeten inschakelen, het is de taak van de ouders. Want moet je vaders hiervoor gaan inschakelen?”

Ouders die geen training hebben gevolgd spreken volgens de geïnterviewde ouders ook wel eens kinderen aan, maar er zijn ook ouders die niets doen als zij een conflict op straat zien. Op de vraag waarom andere ouders niet interveniëren bij een conflict in het publieke domein werden verschillende redenen genoemd: ouders voelen zich niet verantwoordelijk, ouders vinden dat kinderen zelf conflicten kunnen oplossen, ouders zijn zich er niet bewust van dat zij kunnen interveniëren bij een conflict of zij hebben van huis uit niet meegekregen conflicten van kinderen te helpen oplossen.

Samengevat kan gezegd worden dat de geïnterviewde ouders zich verantwoordelijk voelen conflicten tussen kinderen op het schoolplein of op straat op te lossen. De ouders verschillen in opvatting over de andere ouders in de wijk: er wordt genoemd dat deze ouders conflicten negeren maar ook dat ouders die geen training hebben gevolgd eveneens kinderen op straat aanspreken.

Subjectieve Norm

Op vragen over de norm in de wijk werd in de interviews door de respondenten regelmatig de

term ‘bemoeien’ gebruikt. Het opvatten van mediatie als bemoeienis door ouders en kinderen, kan ertoe bijdragen dat deze ouders en kinderen vaak niet openstaan voor mediatie. Dit belemmert de mogelijkheid tot effectieve mediatie volgens de geïnterviewde ouders. M1: *“dus andere ouders moeten er wel voor openstaan ook, en dan kun je pas het gesprek aangaan. R6: precies. En niet alleen voor openstaan voor het gesprek, maar ook openstaan voor iets [poging conflict op te lossen] te doen.”*

Geïnterviewde ouders spreken over bemoeienis in vier verschillende contexten:

1. kinderen en tieners reageren negatief op mediatie omdat ze het als bemoeienis zien,
2. ouders reageren negatief op mediatie bij hun kinderen omdat ze het als bemoeienis zien,
3. geïnterviewde ouders zijn soms bang om te mediëren vanwege de negatieve reacties van ouders en kinderen omdat mediatie als bemoeienis wordt gezien
4. de houding van een groot aantal ouders in de wijk is dat zij zich niet willen bemoeien met conflicten tussen (andermans) kinderen op straat.

Over punt 2 vertelde de vader bijvoorbeeld: *“Dan gaat ze naar dat jongetje, spreekt ze gewoon op aan: heb jij dat en dat gedaan. Volgens de ouders van dat jongetje doet ‘ie nooit wat, maar ze wordt dan wel bedreigd. Zo van ja, je moet m’n kind met rust laten, ik ben Antiliaan en dit en dat en pas maar op of ik pak je.”*

Moeders in de focusgroep gaven aan na het volgen van de mediatietraining het sneller te accepteren als zij aangesproken worden door een andere ouder, dat zij zich voor het volgen van de training eerder aangevallen voelden als een buurtbewoner iets over hun kind zei. Op een Vreedzame School in Overvecht zijn er negen moeders die tijdens de schoolpauzes fungeren als oudermediator op het schoolplein. R7 vertelde dat kinderen uit zichzelf naar de oudermediatoren komen als zij een conflict hebben. Oudermediatie wordt volgens deze moeder en R8 door de kinderen over het algemeen geaccepteerd in deze context. R9 gaf aan dat er vanuit kinderen toch nog wantrouwen is naar deze moeders toe. In de focusgroep werd ook gesproken over een negatieve houding naar oudermediatoren toe: FR2: *“Maar dan zien ze je als een verrader, ga je naar de leraar toe dan ben je een verrader dan ben je helemaal vuil”*.

Volgens respondenten is het voor effectieve wijkmediatie onder kinderen nodig dat het merendeel van de wijkbewoners bekend is met het programma en het onderschrijft. Er wordt

niet genoemd dat het *uitvoeren* van de mediatie ook door een meerderheid van de wijkbewoners gedaan hoeft te worden om het effectief te laten zijn.

R9 woont in een wijk met voornamelijk bewoners met een Marokkaanse achtergrond. De meeste moeders gaan volgens haar in groepjes met elkaar om. Door respondenten werd aangegeven dat er onder een deel van de ouders in de wijk een attitude heerst dat zij niet interveniëren bij conflicten onder kinderen op straat en dat er een norm lijkt te gelden dat bewoners zich niet met elkaar horen te bemoeien. Volgens R9 zouden moeders om deze redenen als het ware uit de groep moeten stappen als zij willen gaan mediëren. Zij zouden dan afwijken van de norm. Dit zou volgens haar voor veel ouders een (te) grote stap zijn. R9: *“Ik zal zeggen dat ze zo sociaal zijn, in z’n groepjes, met ouders, ze zijn zo gericht op elkaar en ze zijn niet, ze, je moet toch een beetje meer voor jezelf opkomen. En sommige mensen willen gewoon in groepjes en ze willen doen als groepje, en ze vinden het moeilijk om gewoon zo eruit te stappen en iets anders.”*

Eigen Effectiviteit

De redenen waarom respondenten en andere ouders volgens respondenten op een bepaalde manier reageren op een conflict kunnen deels verklaard worden door eigen effectiviteit. Uit de interviews en focusgroep is gebleken dat bij het bepalen van de mate van eigen effectiviteit meerdere factoren een rol spelen. Deze factoren staan vermeld in Tabel 2, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen persoonlijke factoren en omgevingsfactoren.

Volgens respondenten stappen ouders die de taal niet (goed) beheersen minder snel op kinderen af, dit hangt volgens hen ook samen met zelfverzekerdheid. Ouders die niet of laaggeschoold zijn, mediëren volgens de respondenten minder vaak dan geschoolde ouders, dit komt volgens hen onder andere omdat de cursus door niet-/laaggeschoolde ouders niet goed begrepen of niet onthouden wordt. Daarnaast maakt volgens respondenten de persoonlijkheid van een ouder uit: sommige ouders stappen volgens hen uit zichzelf al sneller op kinderen af dan andere ouders. Alle geïnterviewde ouders gaven aan zich competent te voelen, maar er werd door twee ouders benadrukt dat oefenen en intervisie erg belangrijk is om het gevoel van eigen effectiviteit en de mediatievaardigheden te verbeteren.

Geïnterviewde ouders zouden niet op elk conflict afstappen; als kinderen te boos lijken of een conflict ernstig lijkt, stappen ouders er niet op af. Ze hebben in de training geleerd dat mediatie niet goed kan werken als er teveel emoties bij kinderen aanwezig zijn. Zij kunnen volgens de respondenten beter eerst ‘afkoelen’. Het is tevens van belang dat kinderen bereid

zijn het conflict op te lossen. Respondenten geven aan minder snel een conflict onder tieners te helpen oplossen en eerder kleine kinderen aan te spreken, omdat jongere kinderen volgens hen meer openstaan voor mediatie en respondenten verwachten dat zij van tieners sneller geen of een agressieve reactie zullen krijgen. Geïnterviewde ouders geven aan eerder kinderen aan te spreken die ze kennen of waarvan ze de ouders kennen, omdat ze verwachten dat de kans op negatieve reacties dan minder groot is. Tot slot is er gesproken over de aanwezigheid van andere ouders: geïnterviewde ouders geven aan minder snel tot mediatie over te gaan als er andere ouders aanwezig zijn. De angst voor hun reacties speelt hier in mee, maar ouders vonden het soms lastig om aan te geven wat hen precies tegenhoudt.

Aan de ouders is gevraagd of de etnische achtergrond van een kind meespeelt in het wel of niet aanspreken van een kind. Alle ouders geven aan dat dit voor hen geen bepalende factor is.

Tot slot gaven de ouders een aantal voorwaarden voor effectieve mediatie aan. Als aan deze voorwaarden niet wordt voldaan, kan mediatie in het publieke domein volgens hen niet goed verlopen. Zo gaven zij aan dat het een voorwaarde is dat beide partijen in een conflict bereid zijn het conflict uit te praten, het beter is als de kinderen die een conflict krijgen in een groep apart genomen worden van de andere kinderen, het belangrijk is dat de kinderen op een Vreedzame manier worden aangesproken zoals geleerd in de training, wordt door de respondenten geadviseerd kinderen eerst te laten 'afkoelen' en zou oefening en intervisie bijdragen aan de competentie van de oudermediatoren. Als aan bovenstaande factoren wordt voldaan, neemt volgens de respondenten de kans dat mediatie succesvol verloopt toe.

Tabel 2 *Factoren die volgens respondenten een rol spelen bij het wel of niet overgaan tot aanspreken van kinderen in het publieke domein, onderverdeeld in persoonlijke en omgevingsfactoren*

Persoonlijke factoren

Beheersing van de taal

Opleidingsniveau

Persoonlijkheid

Zelfverzekerdheid

Oefenen en intervisie na

volgen training

Angst voor reacties van ouders

Gevoel van competentie

Omgevingsfactoren

Aanwezigheid van een andere
ouder

Kennen van (de ouders van)
de kinderen,

Leeftijd van de kinderen

Bekendheid andere partij met
Vreedzaam

Bereidheid van bewoners het
conflict op te lossen

Emoties in een conflict

Ernst van het conflict

Resultaten uit interviews met kinderen op een Vreedzame School

Kinderen uit groep 4, 5, 7 en 8 van twee Vreedzame basisscholen zijn geïnterviewd om hun ervaringen met en opvattingen over oudermediatie op straat te onderzoeken (zie bijlage 2 voor interviewschema). Hen is gevraagd hoe conflicten in het publieke domein opgelost worden en wat zij daarvan vinden. Vervolgens is gevraagd wat zij van oudermediatie op straat vinden. Toen bleek dat de kinderen dit nog nooit hadden meegemaakt, is gevraagd wat ze er van zouden vinden als ouders zouden mediëren. Er bleken geen grote verschillen te zijn in de antwoorden van oudere en jongere kinderen.

Opvatting huidige dominante manier van tussenkomst ouders bij conflict

Uit de interviews met kinderen lijkt tussenkomst door ouders bij een conflict op straat meestal niet op een Vreedzame wijze uitgevoerd te worden. Kinderen geven aan angst te ervaren als ouders bij een conflict betrokken raken, het als bemoeienis te zien, zich te schamen voor hun eigen ouder(s) als deze interveniëren en dat ouders een conflict regelmatig erger maken door agressie te gebruiken of partij voor hun eigen kind te kiezen. Daarnaast werd meerdere malen genoemd dat kinderen vinden dat zij zelf conflicten kunnen oplossen en vaak ook liever zelf *willen* oplossen, vanwege de hierboven genoemde opvattingen over tussenkomst van ouders en omdat ze aangeven te kunnen leren van zelf oplossen. Een aantal kinderen wist niet goed waarom ze het niet wilden uitpraten met een oudermediator. Een van de kinderen verwoordde het simpelweg als *“uitpraten is niet mijn ding”*. Regelmatig werd door kinderen ook aangegeven dat ze het eerst zelf proberen op te lossen maar als dat niet lukt, ze dan eventueel ouders erbij zouden halen.

De kinderen die zouden willen dat er wel een ouder bij conflictoplossing aanwezig is, geven aan dat ouders soms betere oplossingen kunnen bedenken dan kinderen en dat zij meer gezag hebben, waardoor kinderen sneller luisteren naar een ouder dan naar een ander kind.

Opvatting mediatie

Opvallend is dat kinderen op de vraag wat zij van oudermediatie zouden vinden, vaak antwoorden gaven over de huidige dominante manier van tussenkomst door ouders bij een conflict (met agressie, partij kiezen, e.d.). Het leek dat kinderen de overtuiging hadden dat een oudermediator hetzelfde gedrag vertoont als hun eigen ouders bij conflictoplossing.

Door twee kinderen werd aangegeven dat kinderen soms ‘voor de grap’ schelden of vechten. Oudermediatoren zouden dat onderscheid niet kunnen maken en onterecht interveniëren met negatieve gevolgen voor de kinderen. *R: “En als die oudermediator er ook, dan gaat die alles weer doorgeven, maar als we dan voor de grap, dan zeggen wij voor de grap gaan we iemand, gaan we elkaar uitschelden. En er komt een oudermediator en die gaat alles doorgeven aan de scholen. En dan krijgen wij problemen.”*

De vraag is of na oudermediatie een conflict door kinderen daadwerkelijk als opgelost wordt beschouwd, of dat er vervolgens toch nog gevochten wordt. Dit is niet met de kinderen besproken, maar werd door één respondent uit groep 4 wel bevestigd: *“Als hij juffrouw gaat halen, haal ik hem op, bij huis, haal ik ‘m op. Wij vechten het uit, wij vechten het uit.”*

Hieronder zal een aantal factoren toegelicht worden die een rol lijken te spelen in de opvattingen van kinderen over oudermediatie op straat.

Bekendheid oudermediator

Op de vraag of kinderen voorkeur hebben voor een bekende of een onbekende ouder als mediator, werden verschillende antwoorden gegeven. Er werd meerdere malen gevraagd *wat het een onbekende ouder kan schelen als er een conflict tussen kinderen op straat is*. De kinderen achtten de kans groot dat een bekende ouder de kant van zijn/haar kind zou kiezen en er niet naar een oplossing toegewerkt kon worden. Een jongen uit de focusgroep in Groningen beseftte de tegenstrijdigheid tussen het accepteren van een bekende of onbekende ouder.

R: "ja maar kijk dat is dus heel raar. Als je de moeder kent, dan is ze meestal aan die kinds kant. Als het een vreemde is, is ze aan geen kant, alleen dan ja je kent haar niet" Eerder in het gesprek gaf hij aan dat bij een onbekende ouder kinderen zich vaak afvragen waar die ouder zich mee komt bemoeien.

Plaats

Daarnaast bleek de plek waar het conflict opgelost wordt van belang. Kinderen gaven aan mediatie in een open ruimte te willen, zoals een speeltuin of voetbalveld, en niet bij een ouder thuis of op een plek die enigszins verborgen ligt zoals een brandgang of steegje.

Geslacht oudermediator

In de focusgroep in Groningen is gevraagd of het voor kinderen een verschil zou maken of de oudermediator een vader of moeder is, hier kwamen geen duidelijke reacties op. In een interview met kinderen uit groep 5 was er een jongen die er kort op in ging: *M1: "ja zouden kinderen daar dan wel naar luisteren, naar zo 'n ouder [mediator]?"*

R: als het vaders zijn honderd procent want dan zijn ze bang. Dan durft 'ie niet tegen zo 'n vader te vechten. Misschien tegen een moeder maar niet tegen een vader"

Sociale norm in de wijk

In één focusgroep in Utrecht en de interviews met kinderen uit groep 5 in Groningen is de vraag gesteld welk advies de kinderen van hun ouders kregen over conflictoplossing. Hieruit bleek dat in de heersende sociale norm in de wijk nog weinig van Vreedzaam terug te zien is. Drie soorten adviezen werden volgens de kinderen door ouders gegeven:

- (ook) uitpraten en niet alleen met geweld conflicten oplossen;
M1: “oké, en jullie ouders? Ze, wat zeggen jouw ouders, moet je het oplossen door te praten of te vechten?” R: allebei”
- alleen geweld gebruiken als iemand anders begint.
R: ze zeggen als iemand begint met ruzie zoeken, en die begint met slaan, dan mag je terug slaan. En je mag ook terug schelden. Maar als jij begint, met schelden, dat moet je dan niet doen
- geweld mag je altijd in een conflict gebruiken.
En dan zegt gewoon mijn vader: als hij begint moet je gewoon slaan, dan moet je niet bang zijn. Je hebt gewoon kracht gekregen, dan moet je gewoon slaan. Maar als je dichtbij bent mag je ook gewoon slaan bij als je het zelf wilt.

Om meer inzicht te krijgen in de sociale norm in de wijk, is de kinderen gevraagd wat andere kinderen volgens hen van oudermediatie zouden vinden. Kinderen gaven aan dat sommige kinderen niet naar de mediators zullen luisteren, door zullen vechten, een grote mond tegenover de mediators zullen hebben, maar dat er ook wel kinderen zijn die wel naar de mediators zullen luisteren. Leeftijd werd in dit verband vaak genoemd. Volgens de geïnterviewde kinderen zullen oudere kinderen minder snel naar oudermediatoren luisteren dan jongere kinderen. Eén kind gaf aan dat mediatie te lang duurt om op straat uit te voeren. ‘Gewoon er iets van zeggen’ werkt volgens haar beter dan “*een uur lang op straat of in een huis*” te mediëren.

Herkenbaarheid oudermediatoren

Tot slot werd door twee kinderen, uit groep 4 en 8, genoemd dat oudermediatoren op straat niet herkenbaar zijn. Ze opperden het idee dat de ouders een herkenbaar hesje kunnen dragen, net zoals de mediators op school en de kindervijkmediators (een aantal kinderen uit groep 8 in Utrecht Overvecht is opgeleid tot wijkmediator: zij hebben geleerd bepaalde conflicten in de wijk op te lossen). Of de kinderen die dit opperden sneller naar een oudermediator op straat zouden gaan in geval van een conflict als deze ouder meer herkenbaar is, werd niet duidelijk uit de interviews.

Samengevat kan gezegd worden dat de meningen van kinderen over gewenste conflict-oplossingsstrategieën uiteenlopen, evenals de meningen over oudermediatie op straat. Het beeld dat zij van oudermediatoren hadden komt niet overeen met principes die op de oudermediatietraining aangeleerd worden. Dit kan, naast het feit dat sommige ouders het

gebruik van geweld in een conflict goedkeuren, de opvatting van kinderen over oudermediatie beïnvloeden.

Vergelijking resultaten van ouder- en kinderinterviews

Er is gekozen zowel ouders als kinderen te interviewen, om de opvattingen en ervaringen te kunnen vergelijken. Een van de doelen van het programma De Vreedzame Wijk is door het trainen van steeds meer oudermediatoren een toename in Vreedzame conflicthantering in het publieke domein te bereiken. Door ouders werd aangegeven dat bereidheid van beide partijen in een conflict een cruciale voorwaarde is om tot deze Vreedzame conflicthantering te komen. De reacties van kinderen over tussenkomst van ouders waren echter vrij negatief en terughoudend. Dit kan mede komen door hun ervaringen dat conflicten door tussenkomst van ouders vaak erger worden gemaakt in plaats van opgelost worden. Zoals geïnterviewde moeder R9 aangaf: *“Dus ik denk dat het voor sommige kinderen moet het nog opbouwen. Ze zien ons nog steeds als alleen maar een ouder. En sommige kinderen hebben een soort verhaal van *zucht* die moeders die pleinwacht lopen, ze gaan toch niet goed kijken. Of alleen maar kijken naar onze eigen kinderen. en dat is niet waar, maar dat verhaal blijft bij sommige kinderen, blijft dat hangen. Dus je moet dat wel, we moeten ook, we proberen ook te laten zien dat het niet waar is.”*

De meeste geïnterviewde ouders gaven aan regelmatig kinderen aan te spreken, de kinderen gaven aan geen of nauwelijks ervaringen te hebben met een oudermediator op straat. Dit kan komen door het relatief kleine aantal oudermediatoren of doordat deze mediators zich belemmerd voelen het conflict op te lossen (zie eerder genoemde factoren). Een jongen vertelde: *“een andere keer zag ik die oudermediator loop. Omdat ik die ken van school. Ik zag haar lopen met een vriendin, en ze waren allebei oudermediator. Ze waren daar aan het lopen. En er was hier een ruzie en ze deden helemaal niks, ze keken ernaar maar liepen gewoon verder.”*

Ouders gaven aan dat leeftijd van kinderen een rol speelt in de overweging af te stappen op een conflict. Kinderen uit een focusgroep in Utrecht zeiden hierover: *M1: “en waarom denk je dan dat zij [oudere kinderen] een grote mond hebben, waarom zij dan geen respect hebben? R1: omdat ze groot zijn. als ze nog op de basisschool zijn, kijk wat ze allemaal leren. Als ze nog op de basisschool zaten, zouden ze misschien nog respect hebben. R2: dat is de puberteit.”* Deze kinderen bevestigden dus dat ouders eerder negatieve reacties van oudere kinderen kunnen verwachten dan van jongere kinderen.

Samengevat kan gezegd worden dat ouders positiever spraken over oudermediatie dan kinderen, hoewel kinderen erg uiteenlopende reacties gaven. Tevens bleek er zowel van ouders naar kinderen toe als andersom angst te heersen. Ouders leken in sommige gevallen bang voor reacties van kinderen te zijn en kinderen in sommige gevallen voor reacties van ouders.

Discussie

In de huidige studie is onderzocht welke factoren oudermediatoren in Vreedzame Wijken weerhouden en stimuleren om de vaardigheden uit de mediatietraining toe te passen. Dit is gedaan door oudermediatoren te interviewen over wat voor hen en voor andere ouders in de wijk belemmerende en bevorderende factoren (zouden kunnen) zijn om kinderen in een conflictsituatie op straat aan te spreken. Kinderen uit Vreedzame Wijken zijn geïnterviewd om meer inzicht te krijgen in hun ervaringen met en opvattingen over oudermediatie op straat. Daarnaast is een transcript van een focusgroep met moeders uit Kanaleneiland Utrecht gecodeerd om meer inzicht te krijgen in hun ervaringen met en opvattingen over het aanspreken van kinderen op straat. Inzicht in de verkregen informatie kan bijdragen aan de invulling van de rol van ouders op straat en het belang van oudermediatie.

Uit de interviews met ouders en kinderen blijkt dat oudermediatie op straat niet tot nauwelijks wordt toegepast. De factoren die hier aan lijken bij te dragen zijn in dit onderzoek gekoppeld aan de component Eigen Effectiviteit van het ASE-model van Ajzen (1991). De factoren zijn onderverdeeld in persoonlijke en omgevingsfactoren. Een van de persoonlijke factoren is ‘oefening en intervisie’. Hierdoor kan volgens respondenten het gevoel van competentie onder oudermediatoren toenemen en daarmee ook de kans dat zij kinderen in een conflict op straat zullen aanspreken. Een omgevingsfactor die ouders noemden is het kennen van (de ouders van) het kind. Ze spreken kinderen die ze niet kennen of waarvan ze de ouders niet kennen minder snel aan omdat ze bang zijn voor negatieve reacties van onbekende kinderen en ouders. De factor ‘kennen van (ouders van) het kind’ hangt samen met het eerder genoemde publieke familiariteit en is een bevestiging van Bloklands idee dat als bewoners elkaar herkennen zij elkaar kunnen plaatsen en de drempel om medebewoners aan te spreken minder hoog is (Blokland, 2008). Deze drempel lijkt in de huidige situatie nog hoog te zijn voor oudermediatoren. De reacties van ouders en/of kinderen op mediatie op straat zullen wellicht minder negatief zijn als zij de mediator kennen, maar vervolgonderzoek is nodig om dit vast te stellen. De negatieve reacties van ouders en kinderen op oudermediatie kunnen samenhangen met de opvatting over mediatie als bemoeienis. Deze term werd regelmatig

genoemd door respondenten, wat erop kan duiden dat er in de wijken (nog) geen gezamenlijke norm heerst rondom opvoeding in het publieke domein, met name betreft het aanspreken van kinderen op ongewenst gedrag. Er lijkt dus weinig sprake te zijn van collective efficacy (Sampson, Raudenbush en Earls, 1997) in de wijken waar respondenten wonen.

Tot slot zijn de resultaten uit de ouderinterviews te koppelen aan de straatcultuur: naast het vaak noemen van bemoeienis, werd in de focusgroep bijvoorbeeld gesproken over het als verrader gezien worden als een jongere een volwassene bij een conflict haalt. Ook in de interviews met kinderen kwamen kenmerken van een straatcultuur naar voren, zoals het wantrouwen naar ouders toe en het idee dat kinderen de overtuiging hebben zelf in staat te moeten zijn een conflict op te lossen (vgl. El Hadioui, 2010). Geïnterviewde kinderen stonden over het algemeen dan ook vrij negatief tegenover oudermediatie op straat.

In eerder onderzoek gaven ouders aan eerder jongere dan oudere kinderen aan te zullen spreken (Verhoeff, De Winter, Van Dijken, en Pauw, 2015). Wellicht dat jongere kinderen minder negatief op oudermediatie reageren, maar uit de reacties van kinderen in dit onderzoek lijken zowel oudere als jongere kinderen niet positief tegenover oudermediatie te staan.

Een belangrijk resultaat uit de vergelijking tussen de ouder- en kinderresultaten, is dat ouders aangeven te mediëren op straat, maar kinderen aangeven dit nog nooit te hebben gezien. Dit kan komen door het relatief lage aantal oudermediatoren of door de lage frequentie van oudermediatie op straat. De lage frequentie van oudermediatie op straat hangt onder andere samen met angst: ouders zijn in sommige gevallen bang voor de reacties van kinderen. Kinderen gaven aan bang te zijn voor de reactie van ouders in een conflict, dus er lijkt wederzijdse angst te bestaan tussen ouders en kinderen in een conflictsituatie. Wederom gerelateerd aan publieke familiariteit (Blokland, 2008), zou bekendheid met elkaar hier verandering in kunnen brengen. Op een Vreedzame School in Utrecht Overvecht is een groep moeders (oudermediatoren) relatief veel aanwezig in de school en geven ze bijvoorbeeld elke ochtend de kinderen bij binnenkomst een hand. Deze bekendheid zou de onderlinge angst kunnen verminderen. Toekomstig onderzoek zou moeten uitwijzen wat de invloed van het met elkaar in contact komen van ouders en kinderen op oudermediatie is.

Samengevat kan gezegd worden dat in dit onderzoek meer inzicht is verkregen in de ervaringen met en opvattingen over oudermediatie op straat. Oudermediatie lijkt niet tot nauwelijks worden toegepast op de straat, kinderen lijken negatief tegenover oudermediatie te staan en er lijkt wederzijdse angst te bestaan tussen ouders en kinderen in de wijk omtrent

tussenkoms van ouders. Nu blijkt dat ouders niet of nauwelijks mediatie op straat toepassen, kan dit gevolgen hebben voor de oudermediatietraining.

Dit onderzoek kent ook enkele beperkingen. In Groningen zijn slechts twee ouders geïnterviewd, waarvan één vader. Er kunnen daarom geen uitspraken gedaan worden over verschillen en overeenkomsten tussen moeders en vaders. De onevenredige verdeling tussen wijken waar ouderrespondenten wonen is een tweede beperking. Bovendien zijn de oudermediatoren van de focusgroep afkomstig uit een andere Vreedzame Wijk dan de kinderen en geïnterviewde ouders. In Utrecht draait De Vreedzame Wijk een aantal jaren langer dan in Groningen. In toekomstig onderzoek dient er meer onderscheid gemaakt te worden tussen wijken, om meer inzicht te krijgen in de invloed van onder andere implementatiegeschiedenis en buurtkenmerken op oudermediatie in het publieke domein. Tevens een beperking is dat kinderen aangaven oudermediatie nog niet te hebben meegemaakt op straat. Hierdoor is er niet naar feitelijke ervaringen kunnen vragen, enkel naar hypothetische. Een sterk punt van dit onderzoek is dat er zowel ouders als kinderen gesproken zijn. Dit is van belang voor het vormgeven van oudermediatie in de toekomst, omdat zowel ouders als kinderen hierin een rol spelen.

Naar aanleiding van de resultaten is een belangrijke vraag of ‘de straat’ wel een geschikt domein is voor oudermediatie, vooral in een straatcultuur waar een hoge mate van wantrouwen heerst en zelfredzaamheid een belangrijke waarde is (El Hadioui, 2010). Geïnterviewde kinderen hebben aangegeven erg negatief te staan tegenover oudermediatie en de vraag is in hoeverre deze attitude te veranderen is. Moule, Burt, Stewart en Simons (2015) hebben onderzoek gedaan naar veranderingen in opvattingen over straatcultuur onder kinderen en jongeren. Anderson (1999) suggereert dat deze opvattingen “in de kindertijd gevormd en tijdens de adolescentie versterkt worden alvorens ze meer stabiel worden tijdens de volwassenheid” (Moule, Burt, Stewart en Simons, 2015). Simons and Burt (2011) vonden echter dat veranderingen in criminaliteit in de gemeenschap, discriminatie, harde opvoeding, vijandige leeftijdsgenoten en in lage collective efficacy samenhangen met veranderingen in opvattingen die passen binnen een straatcultuur (o.a. een cynische kijk op conventionele normen). Moule, Burt, Stewart en Simons (2015) vonden in hun onderzoek vijf verschillende ontwikkelingspaden omtrent opvattingen over straatcultuur, waarvan één pad een afname in opvattingen over straatcultuur liet zien. De factoren die in hun onderzoek de paden van stabiliteit en van verandering in opvattingen onderscheiden, zijn ouderlijk toezicht en waargenomen criminaliteit in de wijk. Ouderlijk toezicht werd gemeten door aan jongeren te vragen of hun ouders weten wat ze na schooltijd doen, waar ze zijn, of ze ervan op de

hoogte zijn hoe het met de jongeren op school gaat en hoe vaak ze het weten als de jongere iets verkeerd heeft gedaan. Waargenomen criminaliteit werd gemeten door te vragen naar 'gang fights', seksueel geweld of verkrachting, berovingen en overvallen, moord en gevechten waarin een wapen of mes was gebruikt. Er is aan de jongeren ook gevraagd naar toezicht in de buurt. Vragen om dit te meten gingen over de reactie van buurtbewoners als kinderen zouden spijbelen van school en op straat zouden hangen, als kinderen graffiti op openbare gebouwen zouden spuiten en wat buurtbewoners zouden doen als een kind disrespect zou tonen tegenover een volwassene. Dit toezicht in de buurt lijkt op basis van het onderzoek van Moule Burt, Stewart en Simons (2015) niet samen te hangen met veranderingen in opvattingen onder jongeren over de straatcultuur. Uit onderzoek van Van Dijken, Sams en De Winter (verwacht, 2016) lijkt toezicht door ouders op straat echter wel voldoende om een conflictafname onder kinderen te bereiken. Zodra de ouders niet meer aanwezig zijn, keren kinderen echter weer terug naar 'straatgedrag'. Dit suggereert dat opvattingen van kinderen door toezicht niet wezenlijk veranderen, alleen hun gedrag op het moment van sociale controle door ouders.

Toekomstig onderzoek zal zich moeten richten op invulling van de rol van ouders in het publieke domein en de invloed van deze rol op gedrag en opvattingen van kinderen en jongeren die opgroeien in een straatcultuur. Daarnaast zal onderzoek moeten uitwijzen of het enkel meer tijd nodig heeft voordat mediatie op straat geaccepteerd zal worden of dat de straat altijd het domein van kinderen en jongeren zal blijven.

Referenties

- Ahern, J., Cerda, M., Lippman, S.A., Tardiff, K.J., Vlahov, D., & Galea, S. (2013). Navigating non-positivity in neighbourhood studies: an analysis of collective efficacy and violence. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 67(2) 159-165. doi: 10.1136/jech-2012-201317
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211. doi: 10.1016/0749-5978(91)90020-T
- Ajzen, I. (2006). The theory of planned behavior: Constructing a TPB questionnaire. Geraadpleegd op 21 juni 2016 van <http://people.umass.edu/aizen/pdf/tpb.measurement.pdf>
- Anderson, E. (1994). The code of the streets. Geraadpleegd op 23 juni 2016 van <http://www2.widener.edu/~spe0001/266Web/266Webreadings/codeofthestreets-1994.pdf>
- Anderson, E. (1999). Code of the street: Decency, violence, and the moral life of the inner city. New York: W. W. Norton.
- Benson, P. L., Leffert, N., Scales, P. C., & Blyth, D. A. (1998). Beyond the “Village” rhetoric: Creating healthy communities for children and adolescents. *Applied Developmental Science*, 2, 138-159. doi: 10.1207/s1532480xads0203_3
- Blokland, T. (2008). *Oog voor elkaar. Veiligheidsbeleving en sociale controle in de grote stad*. Amsterdam: University Press.
- Blokland, T., & Nast, J. (2014). From public familiarity to comfort zone: The relevance of absent ties for belonging in Berlin’s mixed neighbourhoods. *International Journal of Urban and Regional Research*, 38(4), 1142-1159. doi:10.1111/1468-2427.12126
- Boeije, H. (2012). Analysis in qualitative research. Londen, UK: Sage.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2014). Kerkbezoek daalt, vooral onder katholieken. Geraadpleegd op 31 mei 2016 van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2014/40/kerkbezoek-daalt-vooral-onder-katholieken>
- CED-groep (z.d.). Doelen van De Vreedzame School. Geraadpleegd op 18 april 2016 van <http://www.vreedzameschool.nl/wat-is-dvs/wat-is-de-vreedzame-school-3/30-praktijk/kosten/242-doelen-van-de-vreedzame-school>
- CED-groep (z.d.) Historie. Geraadpleegd op 18 april 2016 van <http://www.vreedzameschool.nl/wat-is-dvs/historie-1>
- CED-groep (z.d.) Resultaten en onderbouwing. Geraadpleegd op 21 juni 2016 van <http://www.vreedzameschool.nl/wat-is-dvs/resultaten-en-onderbouwing>

- Coleman, J. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94 (supp.): S95-S120. doi: 10.1016/B978-0-7506-7222-1.50005-2
- Dika, S. L., & Singh, K. (2002). Applications of Social Capital in Educational Literature: A Critical Synthesis. *Review of Educational Research*, 72 (1), 31-60.
doi: 10.3102/00346543072001031
- Drukker, M., Buka, S. L., Kaplan, C., McKenzie, K., & Van Os, J. (2005). Social capital and young adolescents' perceived health in different sociocultural settings. *Social Science & Medicine*. 61(1). 185-198. doi:10.1016/j.socscimed.2004.11.041
- El Hadioui, I. (2010). Hoe de straat de school binnendringt. Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur. Utrecht: APS.
- Field, J. (2008). Social Capital. Abingdon: Routledge.
- Fisher, D. & Gruescu, S. (2011). Children and the Big Society: Backing communities to keep the next generation safe and happy. London: ResPublica. Geraadpleegd op 24 juni 2016 van http://www.actionforchildren.org.uk/media/810373/children_and_the_big_society.pdf.
- Freeman, T. (2006). 'Best practice' in focus group research: Making sense of different views. *Journal of Advanced Nursing*, 56, 491-497.
doi: 10.1111/j.1365-2648.2006.04043.x
- Horjus, B., Van Dijken, M. W., & De Winter, M. (2012). Van school naar huis door een Vreedzame Wijk. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Kesselring, M., De Winter, M., Horjus, B., Van de Schoot, R., & Van Yperen, T. (2012). Do parents think it takes a village? Parents' attitudes towards nonparental adults' involvement in the upbringing and nurture of children. *Journal of Community Psychology*, 40, 921-937. doi: 10.1002/jcop.21497
- Lyons, S. J., Henly, J. R., & Schuerman, J. R. (2005). Informal support in maltreating families: Its effect on parenting practices. *Children and Youth Services Review*, 27(1), 21-38. doi: 10.1016/j.childyouth.2004.08010
- Marshall, N. L., Noonan, A. E., McCartney, K., Marx, F., & Keefe, N. (2001). It takes an urban village: Parenting networks of urban families. *Journal of Family Issues*, 22(2), 163-182. doi: 10.1177/019251301022002003
- Moritsugu, J., Vera, E.G., Wong, F.W., & Grover Duffy, K. (2014). Community psychology (5th edition) Boston, MC: Pearson Education; Allyn & Bacon.
- Moule, R. K., Burt, C. H., Stewart, E. A., & Simons, R. L. (2015). Developmental trajectories of individuals' code of the street beliefs through emerging adulthood.

- Journal of Research in Crime and Delinquency*, 52(3), 342-372.
doi: 10.1177/0022427814565904
- Odgers, C. L., Moffitt, T. E., Tach, L. M., Sampson, R. J., Taylor, A., Matthews, C. L., & Caspi, A. (2009). The protective effects of neighborhood collective efficacy on British children growing up in deprivation: A developmental analysis. *Developmental Psychology*, 45(4), 942-957. doi: 10.1037/a0016162
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) & Raad voor de Volksgezondheid & Zorg (RVZ) (2009). Investeren rondom kinderen. Den Haag: RMO/RVZ
- Sampson, R. J., Raudenbush, S. W., & Earls, F. (1997). Neighborhoods and violent crime: A multilevel study of collective efficacy. *Science*, 277, 918-924.
doi: 10.1126/science.277.5328.918
- Sampson, R. J., Morenoff, J. D., & Earls, F. (1999). Beyond social capital: spatial dynamics of collective efficacy for children. *American Sociological Review*, 64, 633-660.
doi:10.2307/2657367
- Simons, R. L., & Burt, C. H. (2011). Learning to be bad: adverse social conditions, social schema's, and crime. *Criminology: An Interdisciplinary Journal*, 49 (2), 553-598.
doi: 10.1111/j.1745-9125.2011.00231.x
- Unicef (z.d.). Focus groups vs. individual interviews. Verkregen op 26 juni 2016 van http://www.ceecis.org/remf/Service3/unicef_eng/module5/docs/5-2-4_focus-groups-vs-interviews.doc
- Verhoeff, C., De Winter, M., Van Dijken, M. W., & Pauw, L. (2015). Derde voortgangsrapportage Vreedzame Wijk 2.0 – november 2015. Ongepubliceerd intern document.

Bijlage 1 interviewschema ouders

Intro

Hoe heeft u van de training gehoord, wat sprak u aan om u aan te melden?

Wat vond u van de training?

Wat heeft u geleerd van de training?

Attitude

Bent u de vaardigheden thuis/op straat/op school gaan toepassen?

Hoe ervaart u het toepassen van de vaardigheden thuis/op straat/op school? (Welke belemmeringen ervaart u?)

Hoe reageren kinderen als u ze aanspreekt?

Zijn er kinderen die u makkelijker aanspreekt dan andere kinderen? Speelt leeftijd, etnische achtergrond, het kennen van het kind en/of zijn/haar ouders hierin mee (vgl. publieke familiariteit)?

Maakt het voor u een verschil of u kinderen op straat, op school of thuis aanspreekt?

Vindt u dat het een rol van ouders en buurtbewoners is om kinderen aan te spreken?

Sociale norm

Ziet u andere ouders op school/in de wijk kinderen aanspreken? Zo nee, wat houdt hen daarin tegen denkt u?

Als u kinderen op school of straat aanspreekt op ongewenst gedrag, reageren andere ouders dan?

Eigen effectiviteit

Voelt u zich competent genoeg om kinderen/ jongeren aan te spreken?

Heeft u kunnen oefenen op het schoolplein?

- Zo ja, hoe was dat?

- Zo nee, had u daar /zou u daar behoefte aan hebben?

Welke effecten/ gevolgen heeft het volgens u als u kinderen aanspreekt? (korte en lange termijn). Als respondent denkt dat het geen effecten heeft, speelt dit mee in het wel of niet aanspreken van kinderen?

Bijlage 2 Interviewschema focusgroepen en interviews met kinderen

Hebben jullie op straat wel eens conflicten? (evt. kort voorbeelden laten noemen)

Hoe loopt het dan af?

Komt er wel eens een volwassene bij? Wat doet hij/zij dan?

Hoe reageren kinderen als een volwassene erbij komt?

Wat vinden jullie ervan als een volwassene erbij komt?

Vragen jullie zelf hulp of komen volwassenen er vanuit zichzelf bij?

Hoe vinden jullie dat ouders conflicten (op straat) helpen oplossen?

Vinden jullie het fijner om zelf conflicten op te lossen of als een volwassene erbij helpt?

(Waarom?)

- Maakt het uit of het een ouder of niet-ouder is?

- Maakt het uit of het een vader of een moeder is?

Helpen alle ouders conflicten op te lossen of zijn het een aantal?

Zijn er ook wel eens oudere kinderen die helpen het conflict op te lossen?

(door het interview heen: wat vinden ze van de manier waarop conflicten worden opgelost?)